

## **ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ**

Питання освіти дорослої аудиторії все більше привертають увагу фахівців різних галузей наук. Мінливість світу, стрімке старіння інформації, сучасні виклики, пов'язані з пандемією, військовими конфліктами та міграціями населення, зумовлюють необхідність постійного оновлення знань та навичок, швидкого опанування нових професій та видів діяльності. Фактично, йдеться про необхідність навчання протягом всього життя. Актуальність, потрібність та ефективність такого підходу «навчання протягом життя» закріплена і в положеннях Меморандуму безперервної освіти Європейської Комісії та низці національних законодавчих актів.

Для українців в умовах повномасштабного російського вторгнення проблема неперервної освіти чи освіти протягом всього життя набула нової актуальності. Зміни, які відбулися в усіх сферах суспільного життя, робота в умовах стресу та військових загроз, міграції в інші країни та регіони, брак кадрів на місцях вимагають високого рівня професіоналізму та компетентності, оновлення власних знань, перманентного опанування нових навичок чи видів професійної діяльності, суміщення ряду професій та посад.

До цього додається об'єктивна потреба постійного засвоєння нових інформаційних технологій, що нав'язуються науково-технічним прогресом, ускладненням соціального середовища, значною роллю Інтернет-комунікацій в професійній діяльності та їх стрімким розвитком, ключовою роллю онлайн-формату організації професійного простору (який стимулювали роки пандемії коронавірусу та військові загрози), новими морально-етичними вимогами, що висуваються сучасним суспільством.

Дехто ще до цього часу недооцінює роль постійного професійного розвитку для дорослої людини, однак ті, кому довелося повною мірою зіткнутися з новими труднощами та загрозами, вимушено змінити роботу внаслідок вищезазначених викликів або ж і за власною ініціативою вплинути на кар'єрне зростання, підтверджують необхідність постійного процесу навчання та самовдосконалення.

Особливістю навчання дорослих є те, що практичні цілі та мотиви навчання у кожної дорослої людини індивідуальні. Тому дорослі індивідуально оцінюють придатність пропонованих знань, і якщо виникають труднощі з їх практичним застосуванням, вважають набуті знання непрактичними та непотрібними. Одні в освіті шукають шлях до реалізації власної мети, дотримання принципів партнерства та незалежності, інші, навпаки, очікують настанов, розпоряджень, вказівок та рецептів.

Зокрема, в зрілому дорослому віці змінюються деякі біологічні функції людини. Наприклад, збільшується час реакції, можуть погіршуватися моторні навички. З віком людині стає дещо складніше оволодіти новими вміннями та навичками [1].

При цьому доросла людина має свої уявлення, стереотипи та є менш відкритою до новаторства, більш схильна дотримуватись традиційних культурних цінностей. Тобто, відмінність між навчанням дорослих та молоді полягає в різному минулому досвіді (у дорослих він значно більший) і різному темпі протікання психічних реакцій (дорослі

гірше запам'ятовують новий матеріал, нижча розумова реакція, наявність ситуативного мислення за аналогією, усталені стереотипи та установки мислення і поведінки).

Доросла аудиторія – тобто люди середнього віку (від 35 років і старше), які мають фінансову незалежність і особисту свободу, а також відповідають за наслідки прийнятих (і не прийнятих) рішень. На відміну від молоді люди середнього віку у своїй більшості дещо пізніше підключилися до віртуального простору. Також ознайомлення дорослих з сучасними технічними засобами часом носить більш стриманий та насторожений характер.

Відтак, незважаючи на перераховані вище виклики, в суспільстві відчувається досить значна потреба освіти дорослої аудиторії. Та й загалом, незважаючи на військовий стан та повномасштабне вторгнення країни-агресора проблематика не втрачає своєї актуальності. Більше того, саме у 2023 році в Україні в першому читанні було прийнято проєкт Закону України «Про освіту дорослих» (реєстраційний № 7039), розроблений робочою групою при Міністерстві освіти і науки України [2].

Прогнозовано, попит у сфері освіти дорослих і далі зростатиме. Відтак, дослідження в цьому напрямі виглядають доволі перспективними. Як і перспективне формування якомога ширшого кола пропозицій у сфері навчання, підвищення кваліфікації тощо. Важливо при цьому враховувати як потреби так і особливості дорослої аудиторії, про які йшлося вище.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Павелків Р.В. Вікова психологія. 2011. URL: [http://pidruchniki.ws/1800010237124/psihologiya/rozvitok\\_kognitivnoi\\_sferi\\_zrilomu\\_doroslomu\\_vitsi](http://pidruchniki.ws/1800010237124/psihologiya/rozvitok_kognitivnoi_sferi_zrilomu_doroslomu_vitsi)
2. Проєкт Закону України «Про освіту дорослих». 2023. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1216182>

**Оксана ЧОРНОУС**  
(Київ, Україна)

### СВІТОГЛЯДНІ РЕАЛІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ – РЕЗУЛЬТАТ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

Серед основних викликів, які поставила війна, і які потрібно подолати, слід зазначити: подолання підвищеної тривожності учасників освітнього процесу; коригування емоційного і психологічного стану учасників освітнього процесу; відсутність технічних можливостей; від'їзд частини учнів і викладачів за межі країни або регіону; відсутність мотивації і самодисципліни; підтримання ефективності навчального процесу. Розглянемо особливості організації дистанційного навчання. Для забезпечення та реалізації якісного освітнього процесу в кризовій ситуації, а саме дистанційного навчання в сучасних умовах воєнного стану, потрібно керуватися основними принципами організації такого формату навчання. Основними принципами системи дистанційної освіти, що базується здебільшого на самостійному здобутті потрібного обсягу та якості знань і передбачає поєднання широкого спектру традиційних і новітніх інформаційних технологій, є гуманістичність, пріоритетність, відповідність технологіям навчання, гнучкість, модульність, неперервність, відкритість [1; 2]. Одразу слід наголосити, що не